

A könyv a szerző több évtizedes felszínalaktani, földtörténeti és vízföldrajzi kutatásainak legfontosabb eredményeit foglalja össze. Magyar és angol nyelvű tanulmányaiból az Olvasó számos, a geográfusokat régóta foglalkoztató izgalmas kérdésre kaphat választ. Milyen természeti tényezők alakították hazánk felszínét az elmúlt 8–10 millió év során? Miként változott és nyerte el mai formáját a Kárpát-medence folyóhálózata? Hogyan nézhetett ki az egykori Aquincum ösföldrajzi környezete? Mikor és milyen folyamatok hatásaként jöhetett létre a Kárpát-Pannon-medencében sivatagi környezet? Nagy folyóinknak melyek azok a legfőbb tulajdonságai, amelyek figyelembe vétele nélkül nem valósítható meg egy hosszú távon is hatékony árvízvédelem? Vajon léteznek-e bizonyítékok a víz, valamint az élet legkezdetlegesebb formáinak jelenlétére a Marson?

A tanulmánykötet egy olyan, a hazája jövőjének alakulása iránt fokozott felelősséget érző természettudós műve, aki nem csupán legégetőbb környezeti gondjainkra igyekszik felhívni a figyelmet, hanem kutatási eredményeivel megoldást is kínál számos, sokunkat – akár már a közeljövőben – fenyegető természeti katasztrófa megelőzésére.

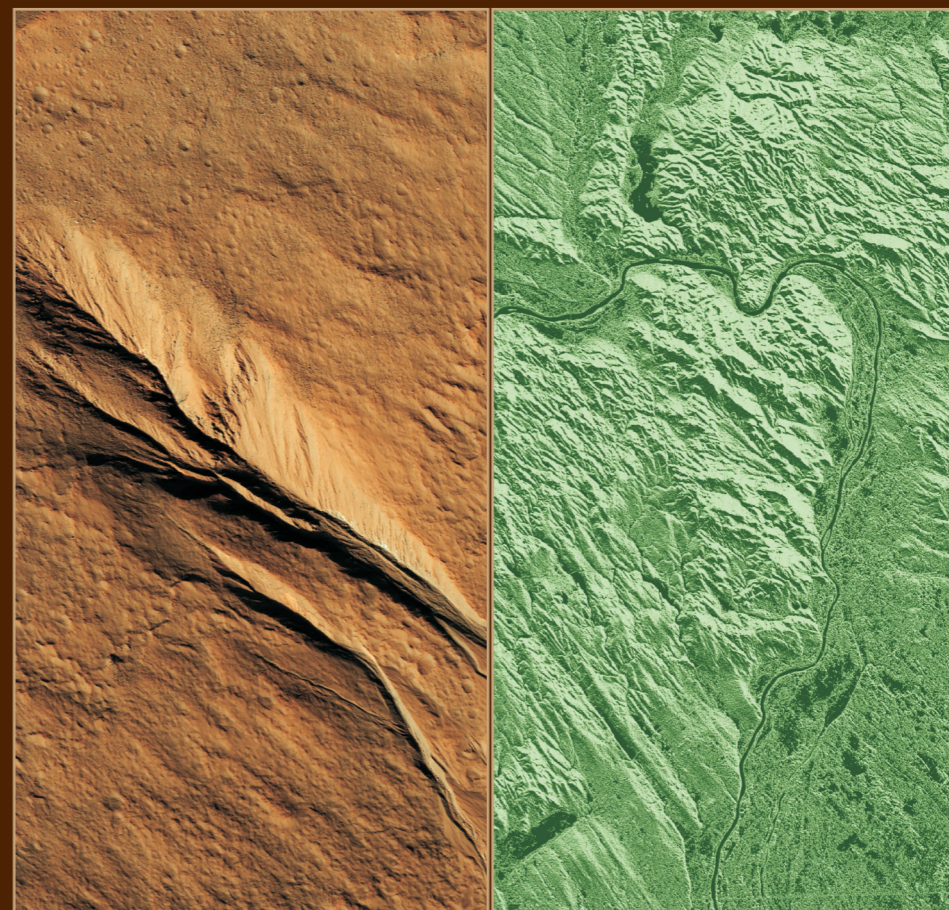
A könyv geográfusoknak, a felsőoktatási intézmények hallgatóinak, a politikai-gazdasági döntéshozóknak és az érdeklődő nagyközönségnek egyaránt ajánlható.

TANULMÁNYOK A GEOMORFOLÓGIA, A GEOKRONOLÓGIA, A HIDROGEOGRÁFIA ÉS A MARSKUTATÁS TERÜLETÉRŐL

SCHWEITZER FERENC

TANULMÁNYOK A GEOMORFOLÓGIA, A GEOKRONOLÓGIA, A HIDROGEOGRÁFIA ÉS A MARSKUTATÁS TERÜLETÉRŐL

TANULMÁNYOK A GEOMORFOLÓGIA,
A GEOKRONOLÓGIA, A HIDROGEOGRÁFIA
ÉS A MARSKUTATÁS TERÜLETÉRŐL

ELMÉLET – MÓDSZER – GYAKORLAT

73.

Magyar Tudományos Akadémia
Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont
Földrajztudományi Intézet

**TANULMÁNYOK A GEOMORFOLÓGIA,
A GEOKRONOLÓGIA, A HIDROGEOGRÁFIA
ÉS A MARSKUTATÁS TERÜLETÉRŐL**

SCHWEITZER FERENC

Budapest, 2017

Lektorálta:

† ALFÖLDI LÁSZLÓ, az MTA doktora, ny. egyetemi tanár
LÓCZY DÉNES, az MTA doktora, egyetemi tanár

Olvasószerkesztő:

TINER TIBOR, tudományos főmunkatárs

Számítógépes térképszerkesztés:

KAISER MIKLÓSNÉ, KERESZTESI ZOLTÁN, KUSZINGER RÓBERT

Tipográfia és borítóterv:

GARAI-ÉDLER ESZTER

A hátsó borítón:

Diring-Jurjak alsópaleolit telephely fedőüledéke, Aldan-völgy, Közép-Szibéria
(SCHWEITZER FERENC felvétele)

Technikai munkatársak:

CSAPKÁNÉ LACZKÓ MARGIT, KIS ÉVA, MAGYAR ÁRPÁD, PETZ GABRIELLA
POÓR ISTVÁN

Nyomdai munkálatok:

Pannónia Nyomda Kft.

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változatainak kiadási jogát is. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában (fotókópia, mikrofilm vagy más adathordozó) nem sokszorosítható és nem publikálható.

Felelős kiadó:

SZARKA LÁSZLÓ CsABA főigazgató

Magyar Tudományos Akadémia
Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont
www.mtafk.hu
© MTA CSFK Földrajztudományi Intézet, 2017

ISBN 978-963-9545-54-0

ISSN 0139-2875

TARTALOM

Tanulmányok

Előszó.....	7
Domborzat és táj.....	9
Travertin sztratigráfia.....	17
A Kárpát–Pannon-medence kiszáradása és elsivatagosodása: Pikkermien–Messinai sókrízis – Bérbaltavárium	51
A Paksi Atomerőmű földrengéskockázatával kapcsolatos geomorfológiai vizsgálatok tapasztalatai.....	73
Aquincum római kori környezetének hidrogeográfiai viszonyai	87
Döntési kényszer a hazai árvízvédelemben.....	103
Budapest árvízvédelme vízgyűjtők összekapcsolásával: egy földrajzi megalapozottságú kísérlet (<i>Schweitzer Ferenc, Kuszinger Róbert</i>).....	137
A Balaton-kutatás feladatai	153
A víz és az élet lehetőségei a Marson a geomorfológiai formák alapján.....	161

Studies

Drainage network development in the Pannonian Basin	171
Susak, a loess island in the Adriatic – a geochronological overview	189
Strategy or disaster: New-style river regulation as an issue of national security.....	207
Channel regulation of Torna stream to improve environmental conditions in the vicinity of red sludge reservoirs at Ajka, Hungary	217
Investigations of a potential enrichment of radionuclides in the environment of the Paks Nuclear Power Plant	227

